

Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat: waardering botanische macroresten blokbergingen

Selectieadvies

DATUM

SEPTEMBER 2022

AUTEUR

LIESBETH VAN BEURDEN

Colofon

Titel:

Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat: waarderend onderzoek botanische macroresten
blokbergingen

Auteur:

Liesbeth van Beurden

Actorstatus:

Senior KNA specialist archeobotanie

Opdrachtgever:

Econsultancy

Projectcode opdrachtgever:

3521.006

Gemeente: Cuijk**Plaats:** Haps**Toponiem:** Noordwestzone industriegebied Laarakker deelgebied 5**Archis Zaakidentificatie:** 5143795100**Centrumcoördinaten vindplaats:** 188.500 / 412.000

ISSN: 1568-2285

© BIAX *Consult*, Zaandam, 2022

Correspondentieadres:

BIAX *Consult*

Symon Spiersweg 7 D2

1506 RZ Zaandam

tel: 075 – 61 61 010

e-mail: beurden@biax.nl

www.biax.nl

1. Inleiding

In de winter van 2022 is door Econsultancy een opgraving uitgevoerd ter hoogte van de Cuijkseweg en Mondsestraat te Haps (gemeente Cuijk), in het plangebied Noordwestzone industriegebied Laarakker deelgebied 5. Daarbij zijn sporen aangetroffen uit de Romeinse tijd en de prehistorie.

Bij de opgraving is onder andere deposities van drie potten en een schaal (structuur 477) uit de late bronstijd/ijzertijd en van een urn (structuur 476) uit de bronstijd aangetroffen.¹ Deze zijn als blok geborgen en aan BIAx aangeboden voor bemonstering en macrorestenwaardering van de inhoud (*figuur 1* tot en met *figuur 5*).

De monsters zijn gewaardeerd om de geschiktheid voor vervolgonderzoek (analyse) te bepalen. Op basis van de concentratie, conserveringstoestand en informatiewaarde van de aanwezige plantenresten zal worden bepaald of de monsters bijdragen aan het beantwoorden van onderzoeksvragen in het PvE. De resultaten van dit waarderend onderzoek zijn in dit rapport beschreven en vormen de basis voor het voorstel voor selectieadvies van de monsters.

Figuur 1 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, blokberging van pot V720.

¹ Hos, 2022.

Figuur 2 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, pot V721, voor en na bemonstering.

Figuur 3 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, pot V722, met aan de rechterkant het zijaanzicht van de potcontour.

Figuur 4 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, platte schaal V1799 na bemonstering.

Figuur 5 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, blokberging van urn V760.

2. Onderzoeksvragen

In het PvE zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd, die betrekking hebben op het archeobotanisch onderzoek:²

- Waar bestaan de sporen en vondsten uit de late prehistorie uit en welke relatie hebben ze met de vindplaatsen op de Laarakker en op het Kamps Veld.

3. Methoden

Een overzicht van de onderzochte macrorestenmonsters is weergegeven in *tabel 1*. De inhoud van de aardewerkvondsten in de blokbergingen is in het laboratorium van BIAx (deels) bemonsterd. Daarbij is naast de inhoud ook een klein monster genomen van de buitenkant van de vondsten om in een latere fase eventueel mee te kunnen vergelijken. In het geval van vondstnummers 721 en 722 is slechts een deel bemonsterd om te voorkomen dat de potten uit elkaar zouden vallen. De inhoud van de vondsten is in het laboratorium van BIAx met leidingwater gezeefd over een serie zeven met maaswijdten van 4, 2, 1, 0,5 en 0,25 mm. De zeefresiduen zijn gewaardeerd met behulp van een opvallend-lichtmicroscop met een vergroting van maximaal 40 maal. Dit onderzoek is uitgevoerd door de auteur.

De werkzaamheden zijn uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen in de vigerende KNA, het protocol Specialistisch onderzoek (BRL 4006) en het interne kwaliteitshandboek van BIAx.

² Hos 2021.

Tabel 1 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, overzicht van de macrorestenmonsters.

werkput	structuur	spoor	vnr.	omschrijving	volume
3	477	1012	720	pot 1	1,5 l
3	477	1012	721	pot 2	1,0 l
3	477	1012	722	pot 3	1,8 l
3	476	917	760	urn	2,25 l
3	477	929	1799	schaal	0,4 l

4. Resultaten

De resultaten van de macrorestenwaardering zijn weergegeven in *bijlage 1* en worden hieronder besproken. De informatie die aan de hand van de inventarisatie naar voren komt is slechts indicatief. Betrouwbare uitspraken kunnen pas worden gedaan aan de hand van een volledige analyse.

In monster V720 (pot 1) is een enkele verkoolde korrel van pluimgierst en in monster V721 (pot 2) een enkele verkoolde korrel van een grassoort aangetroffen. In de overige monsters zijn geen macroresten gevonden. Het is niet te bepalen of de aangetroffen macroresten tot de oorspronkelijke inhoud van de potten hebben behoord. De korrel kan evengoed als nederzettingsruis in de kuil/pot terecht zijn gekomen.

Alle monsters bevatten in meer of mindere mate, sterk gefragmenteerde houtskool: de meeste fragmenten zijn kleine dan 2 mm. In de monsters V720, V760 (urn) en V1799 (schaal) is houtskool van naaldbomen herkend, vermoedelijk den. Vanwege de fragmentatie van de houtskool is niet met zekerheid te zeggen of de houtskool tot de oorspronkelijke inhoud van de potten, schaal of urn behoren dan wel als nederzettingsruis dienen te worden geïnterpreteerd. Opvallend is ook de aanwezigheid van naaldhout. Vanaf circa 8000 jaar geleden komen dennenbossen nog maar vrij weinig in ons land voor. De houtskool van den kan daarom zeer goed ouder zijn dan de bronstijd/ijzertijd en in het sediment in de ondergrond aanwezig zijn geweest.

Monster V760 bevat vrij veel fragmenten verbrand bot. Daarvan zijn drie fragmenten bewerkt waarvan er twee bij elkaar horen (zie *figuur 5* en *figuur 6*). Mogelijk zijn in dit monster ook fragmenten van een of meerdere tanden/kiezen aanwezig.

In monster V721 is een metaalspat aangetroffen.

5. Voorstel voor selectieadvies

Op basis van het waarderend onderzoek wordt het volgende selectieadvies voorgesteld. Geen van de monsters is geschikt voor verder onderzoek aan botanische macroresten of houtskool. De monsters kunnen op botanische gronden gedeselecteerd worden. Wel wordt geadviseerd om het monster uit urn 760 door een fysisch antropoloog te laten beoordelen.

Figuur 6 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, fragment bewerkt bot uit urn V760.

Figuur 7 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, gebroken fragment bewerkt bot uit urn V760.

6. Literatuur

Hos, T.H.L., 2021: *Programma van Eisen opgraving deelgebied 5 noordwestzone Laarakker te Haps in de gemeente Cuijk, Boxmeer.*

Hos, T.H.L., 2022: *Weekrapport week 10 2022, Cuijkseweg-Mondsestraat te Haps, gemeente Cuijk, Boxmeer.*

Bijlage 1 Haps-Cuijkseweg/Mondsestraat, resultaten van de macrorestenwaardering

Verklaring: m = matige conservering, S = sechte conservering, N = nee, + = enkele resten (1-10), +++ = > 100 resten.

vondstnummer	context	spoor	cultuurgewassen (v)				cultuur- gewassen		wilde planten	opmerking	N te determineren houtskool	analyse macroresten/houtskool	verbrand bot	kies/tand (verbrand)	bewerkt bot	metaalspat
				wilde planten (v)	soortvariatie (v)	kwaliteit (v)										
720	pot 1	1012	1	.	1	m	pluimgierst	.		vnl. houtskool <2 mm, naaldhout aanwezig	c.100	N/?	+	.	.	.
721	pot 2	1012	.	1	1	s	.		gras	vnl.houtskool <2 mm	c.25	N/N	.	.	.	1
722	pot 3	1012	.	.	.	.	.		.	vnl.houtskool <2 mm	c.75	N/?	.	.	.	.
760	urn	919	.	.	.	.	.		.	vnl.houtskool <2 mm, naaldhout aanwezig	c.30	N/N	+++	?	2	.
1799	schaal	929	.	.	.	.	.		.	vnl.houtskool <2 mm, naaldhout aanwezig	c.15	.	+	.	.	.

